

Bepaling Wwft risicoprofiel: hoe doet u dat eigenlijk?

De Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) vereist¹ dat de advocaat een cliëntenonderzoek verricht. De diepgang hiervan (vereenvoudigd, regulier of verscherpt) is afhankelijk van het risicoprofiel van de cliënt en van de specifieke werkzaamheden die worden uitgevoerd voor de cliënt. In dit artikel wordt uiteengezet hoe het risicoprofiel kan worden bepaald, gebaseerd op ervaringen uit de praktijk van de toezichthouder en het Kenniscentrum Wwft. Uitgangspunt is dat de Wwft risicogericht is en dat de bepaling van het risicoprofiel niet tot in detail is beschreven in de wet.

RISICOBEOORDELING

Om te bepalen welk soort cliëntenonderzoek moet worden uitgevoerd, is een advocaat verplicht om voor het aangaan van een zakelijke relatie een risicobeoordeling te maken. Daarbij is een goede schriftelijke onderbouwing een wettelijk vereiste. Zonder deze onderbouwing blijkt uit het dossier onvoldoende wat het risico op witwassen en financieren van terrorisme is in de betreffende zaak en wordt mogelijk met onvoldoende diepgang het cliëntenonderzoek uitgevoerd. Een mogelijk ongebruikelijke transactie kan zo aan de aandacht ontsnappen.

NORMAAL, LAAG EN HOOG RISICO

Uitgangspunt is dat het risico als normaal wordt beoordeeld. Alleen als sprake is van risicoverlagende factoren én er geen risicoverhogende factoren aanwezig zijn, kan het

risico als laag worden beoordeeld. De enkele omstandigheid dat een cliënt bijvoorbeeld woonachtig of gevestigd is in een laagrisicoland, is onvoldoende om de classificatie 'laag risico' toe te kennen. Indien sprake is van risicoverhogende factoren wordt in beginsel de classificatie 'hoog risico' toegekend.

PRAKTISCHE INVULLING

De Wwft somt op welke onderdelen deze risicobeoordeling moet bevatten. Het betreft onder meer: 1) cliëntgebonden, 2) product-, dienst-, transactie- en leveringskanaalgebonden en 3) geografische risicofactoren. De bijlagen I, II en III bij de vierde anti-witwasrichtlijn² bevatten niet-limitatieve lijsten met voorbeelden van risicofactoren die richting kunnen geven bij de keuze voor een normaal, laag of een hoog risico. Deze risicofactoren zijn uitgewerkt in (onder andere)

Voorbeeld risicobeoordeling

U stelt in opdracht van cliënt, een Nederlandse vennootschap met één directeur-grotaandeelhouder, een koop-/verkoopovereenkomst op van 25% van de aandelen in een Nederlands bedrijf dat in Nederland geproduceerde meubels verkoopt die in bezit zijn van de Nederlandse oprichter van het bedrijf. Hierbij worden geen bijzondere bepalingen overeengekomen en wordt de koopsom bepaald door een deskundige.

Cliëntgebonden risicofactoren	Cliënt is een Nederlandse vennootschap zonder complexe structuur
Product-, dienst-, transactie- en leveringskanaalgebonden risicofactoren	<ul style="list-style-type: none"> – Verkoop van meubels is geen risicosector. – Er is geen sprake van bijzondere of ongebruikelijke verzoeken ter verwerking in de overeenkomst. – Op voorhand lijkt een redelijke transactieprijs overeengekomen (te worden).
Geografische risicofactoren	De transactie speelt zich geheel af binnen Nederland.

In dit voorbeeld is geen sprake van risicoverhogende factoren. Ook dan dient u het risicoprofiel te onderbouwen. Een vastlegging als 'ik ben alle risicofactoren uit de bijlagen I, II en III nagegaan en heb geen aanwijzingen dat één of meerdere risico's zich voordoen in deze zaak', is niet afdoende.

Uit de onderbouwing in dit voorbeeld blijkt dat risicoverhogende factoren ontbreken en dat sprake lijkt van een normaal risico. De onderbouwing dat tevens geen sprake lijkt van risicoverlagende factoren is hier minder relevant. Bent u bij een risicobeoordeling van mening dat sprake is van een laag risico, dan zult u ook dat moeten onderbouwen en vastleggen. Bij risicoverlagende factoren kunt u denken aan beursgenoteerde bedrijven, overheidsinstanties of onder toezicht staande financiële instellingen.

Tips

- Maak gebruik van het Model risicobeleid⁶ dat de dekens bij de publicatie van de Beleidsregel Toezicht Wwft 2023 beschikbaar hebben gesteld.
- Gebruik bij het vastleggen van het cliëntenonderzoek, waaronder de bepaling van het risicoprofiel, het Wwft-formulier⁷ dat de dekens bij de publicatie van de Beleidsregel Toezicht Wwft 2023 beschikbaar hebben gesteld. Indien de door u gebruikte software het Wwft cliëntenonderzoek ondersteunt, beoordeel of de vastleggingen inzake het risicoprofiel voldoen aan wet- en regelgeving.
- Bij een nieuwe zaak voor een bestaande cliënt dient u het eerder vastgelegde risicoprofiel van de cliënt te actualiseren en het risicoprofiel te bepalen van de specifieke nieuwe zaak.

het National Risk Assessment (NRA)³ en de FATF High Risk⁴ en Increased Monitoring⁵ landenlijsten. In de risicobeoordeling legt de advocaat per type risicofactor vast wat er in het concrete geval van toepassing is en welk type cliëntenonderzoek wordt uitgevoerd.

MEER INFORMATIE

Voor nadere informatie verwijzen wij u graag naar toezichtadvocatuur.nl/toezicht/wwft.

Noten

- 1 Wanneer de Wwft van toepassing is.
- 2 Bijlage I, II en III bij de vierde anti-witwasrichtlijn.
- 3 National Risk Assessment 2023.
- 4 FATF High-Risk Jurisdictions subject to a Call for Action - 25 October 2024.
- 5 FATF Jurisdictions under Increased Monitoring - 25 October 2024.
- 6 Model Risicobeleid.
- 7 Wwft-formulier.

Toezicht op de advocatuur

Het toezicht op de advocatuur wordt uitgeoefend door de dekens van de elf arrondissementen, verenigd in het dekenberaad. De dekens voeren het toezicht onafhankelijk, transparant, uniform en effectief uit. Kijk voor meer informatie op www.toezichtadvocatuur.nl.

GOED TOEZICHT, GOEDE RECHTSBEDELING

Op 1 januari 2015 trad de Wet positie en toezicht advocatuur in werking. Met die wet werd het toezicht op de advocatuur in handen van de lokale dekens gelegd. Sindsdien is er het nodige gebeurd. Het dekenberaad, het overlegorgaan van de elf dekens, speelt een telkens belangrijkere rol bij ondersteuning van de dekens bij hun uitoefening van het toezicht. In dat dekenberaad worden kennis en ervaring uitgewisseld en wordt gemeenschappelijk beleid ontwikkeld.

De Landelijke Organisatie Toezicht Advocatuur (LOTA) ondersteunt het dekenberaad en de individuele dekens bij de verdere uniformering en professionalisering van het toezicht. Veel advocaten(kantoren) maakten al kennis met de financieel specialisten van de LOTA (eerder aangeduid als de unit FTA) die namens de dekens onderzoek doen naar, onder meer, naleving van de regelgeving op het gebied van derdengelden en Wwft. Bij de LOTA zijn ook beleidsadviseurs en bestuursrecht- en handhavingsexperts werkzaam, die helpen bij het verder ontwikkelen van beleid.

Binnen het dekenberaad zijn verschillende portefeuillehouders die voorstellen doen voor verbetering en/of coördinatie van het toezicht op hun specifieke gebied. Zo zijn er portefeuilles ondermijning, Wwft, kwaliteit en integriteit, bestuursrecht en grote kantoren – elk met hun eigen aandachtspunten. Vanuit deze portefeuilles worden toezichtonderwerpen proactief benaderd en vindt landelijk afstemming met ketenpartners plaats.

De dekens hebben de afgelopen tien jaar dus bepaald niet stilgezeten. Zij bouwen aan een toekomstgerichte organisatie die het toezicht in elk geval de komende jaren op een effectieve, efficiënte en transparante wijze kan blijven uitoefenen. Dit maakt het toezicht ook klaar voor een volgende stap. Goed toezicht draagt bij aan de goede rechtsbedeling. Onafhankelijk toezicht op de advocatuur is niet alleen in het belang van de rechtzoekende, maar ook van de advocatuur zelf.

Barbara Rumora-Scheltema
Voorzitter dekenberaad

